

ชื่อสารนิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยอิโวกาทในมหาปริณิพพานสูตร
 ผู้วิจัย : พระอธิการวงศ์แก้ว วราโณ (เกษร)
 ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
 คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
 : ดร.ประยูร แสงใส, ป.ธ. ๔, พ.ม., พธ.บ., P.G. Dip. InJournalism.,
 M.A. (Ed), Ph.D. (Ed).
 วันที่สำเร็จการศึกษา : ๖ /มกราคม /๒๕๕๘

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยอิโวกาทในมหาปริณิพพานสูตรและเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยอิโวกาทในมหาปริณิพพานสูตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทวิเคราะห์เอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า

ความเสื่อมของสังขารได้แก่ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ซึ่งรวมแล้วเรียกว่า ความเสื่อม ตามนัยพระอภิธรรมท่านจำแนกโดยพิสดาร การจำแนกโดยสภาวะ เช่น รูป ๔ ได้แก่ อาหารรูป กัมมรูป อุตฺตรรูป จิตตฺตรรูป และความไม่ประมาท ได้แก่ ความเป็นอยู่อย่างไม่ขาดสติ หรือความระมัดระวังที่จะไม่ทำเหตุแห่งความผิดพลาดเสียหายและไม่ละเลยโอกาสที่จะทำเหตุแห่งความดีงามและความเจริญในการทำหน้าที่ (ไม่ประมาทในสังขาร) ย่อมทำให้มีผลหรือได้รับประโยชน์ ๔ ประการ คือ (๑) รู้เท่าทันความจริงของสังขาร (๒) เป็นการเตือนตนไม่ให้ประมาท (๓) ไม่ทุกข์ใจเพราะสังขารทั้งหลาย (๔) ได้ประสบความสุขในชีวิต การรู้เท่าทันความจริงหรือความเปลี่ยนแปลงของสังขาร คือสังขารทั้งหลายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่คงอยู่ในสภาพเดิม ไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามที่ปรารถนาได้ หากผู้ปฏิบัติพิจารณาถึงความเสื่อมสลายของสังขารทั้งหลายได้ ก็จะทำให้รู้เท่าทันความเป็นจริง ไม่เกิดความยึดมั่นถือมั่นที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ เป็นการเตือนตนไม่ให้ประมาท คือความประมาทเป็นเหตุแห่งความผิดพลาด ความพลั้งพลาดทั้งหลาย คนประมาทจึงประสบทุกข์อยู่เสมอ

สังขารมี ๒ ประเภท คือรูปและนาม ในชั้น ๕ หมายถึงสังขารที่เป็นสภาพปรุงแต่งจิตใจ ส่วนสังขารทั้งที่มีใจครองและไม่มีใจครองหมายถึงสังขารในไตรลักษณ์ อย่างไรก็ตามย่อมมีความหมายครอบคลุมถึงสังขารที่เป็นรูปในชั้น ๕ ด้วย เพราะเป็นไปในอำนาจของไตรลักษณ์เหมือนกัน ความเสื่อมสลายของชั้น ๕ สามารถอธิบายได้ในมิติของการกำหนดอายุ ๑๐๐ เป็นเกณฑ์ คือภายใน ๑๐๐ ปี มนุษย์ย่อมตายหรือเสื่อมสลายไปในขณะที่อยู่ในครรภ์ช่วงใดช่วงหนึ่งคือ กลละ (น้ำใส) อัฟพุทะ (น้ำล้างเนื้อ) เปลี (ชิ้นเนื้อ) ฆนะ (ก้อนเนื้อ) หรือปัญจสาข (๕ ปุ่ม คือมือ ๒ เท้า ๒

ศัรณะ ๑) ตายในขณะคลอดบ้าง ตายในช่วงอายุเพียงครึ่งเดือน ๑ เดือน จนถึง ๑๐ เดือนบ้าง ตายในช่วงอายุ ๑ ปีจนถึง ๑๐๐ ปีบ้าง หากจะมีอยู่เกิน ๑๐๐ ปีไปก็มีบ้างเหมือนกันแต่ไม่มาก ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า สัตว์ที่เกิดมาแล้วมีภัยจากความตายอยู่เป็นนิจ ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายทั้งเด็กผู้ใหญ่ โง่ และฉลาดทั้งหมด เวลาจะตายใคร ๆ ก็ขอร้องให้มีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้ ทุกอย่างย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัยทั้งนั้น ชั้น ๕ ย่อมเป็นไปเพื่ออาพาธ (ความเสื่อม) ดังนั้นจึงได้ชื่อว่าไม่เที่ยง เพราะชั้น ๕ ไม่เที่ยง ดังนั้นจึงเป็นทุกข์ และเพราะไม่เที่ยงและเป็นทุกข์ จึงมีความแปรผันเป็นธรรมดา ไม่ควรที่จะยึดมั่นโดยความเป็นตัวตนหรือเห็นว่าเป็นเรา ของเรา กล่าวเฉพาะรูปชั้นในชั้น ๕ รูปมีทุกข์ประจำสังขารคือเกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อมีเกิดก็มีแก่ ภาวะที่จัดว่าเป็นความแก่ เช่น ฟันหลุด ผมหงอกหนังเหี่ยวยุบ ความเสื่อมอายุ ความแก่หง่อมแห่งอินทรีย์ เหล่านี้คือความเสื่อมของกายสังขาร เมื่อมีความแก่ก็มี ความตายหรือความจุติ ความเคลื่อนไป ความทำลายไป ความตาย ความแตกสลายไปแห่งชั้น ๕ ความขาดสูญแห่งชีวิตินทรีย์ของเหล่าสัตว์ ทั้งหมดนี้คือความเสื่อมและความทุกข์ที่เกิดจากสังขาร

Thematic paper title : An Analytical Study of the Last Admonition of the Buddha in Mahāparinibbāna Sutta

Researcher : Phra-athikan Wongkaew Varābho (Kesorn)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic paper supervisor : Dr. Prayoon Saengsai (Pali IV, B.A., M.A. (Ed.), P.G. Dip. (Journalism), Ph.D. (Education))

Date of Completion : 6 January, 2015

Abstract

The objectives of this thematic paper are to study the last admonition of the Buddha in Mahāparinibbāna Sutta and to do an analysis study over this matter. This research was conducted based on Qualitative Research Methodology and Documentary Research.

The result of the study found that:

The three characteristics of the conditioned things namely were impermanence, unsatisfactoriness, and non-self, according to explanation depicted in the Abhidhamma clearly classified into 4 matters: Aharaja Rupa, Kammaja Rupa, Utuja Rupa, and Cittaja Rupa. Carefulness was being with mindful, not engaging with wrong ways of living and looking for a chance to do and creating wholesome things. However, there were 4 advantages of carefulness: (1) knowing the fact of conditioned things, (2) self-alert of carefulness, (3) not affected with the changes of conditioned things (4) achieved success. Being aware of the changes of conditioned things leading one to understand the true characteristic of the universal and therefore he or she would not be attached to anything as eventually unsatisfactoriness mostly erupted from the attachment (Upadana).

Generally there were 2 types of conditioned things in our human personality: material things (Rupa) and mentality in the Five Aggregates. The decay of the Five Aggregates could be explained simply through the fixed of the age 100

years. Thus, some might die in the womb, some die while giving birth, some die at the age of 15 days, 1 month, 1 year, some up to 100 years, and only a few was beyond 100 years. Thus, the Buddha pointed out that all beings were encountered with death, either cleaver or fools, could not request for prolonging or delay the death. All phenomena were fell under the rule of causal-relation; the Five Aggregates also were being been changed to decay. There was no room for permanence; therefore, leading to un satisfactoriness because of clinging on permanence of the things. This tells the Buddhist practitioners not to attach to all conditioned things as me or mine. Obviously, the Five Aggregates had the common characteristics of birth, aging, and death. For instance, while being aging the teeth were gradually fell out, white hair, wrinkle skin, and sickly. All these were the non-stop changing of the conditioned things, decay, and that of cycle of un satisfactoriness.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากบุคคลหลายท่านทั้งในส่วนที่เป็นอาจารย์ควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์ดำเนินการสอบสารนิพนธ์และโยมผู้อุปถัมภ์ปัจจัย ๔

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองอธิการบดีพระครูสุวิธานพัฒน์บัณฑิต,ดร. ที่คอยให้กำลังใจในการเล่าเรียนมาโดยตลอดและขอกราบขอบพระคุณ พระครูสุธีคัมภีรญาณ วิ.,ดร. ที่ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะขอขอบคุณที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.ประยูร แสงใส ซึ่งคอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัยและมีส่วนสำคัญในการทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้ ให้มีเนื้อหาสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์สนั่น ประเสริฐ ที่ให้คำแนะนำเรื่อง ให้ความอนุเคราะห์วิเคราะห์วิจารณ์เกี่ยวกับหัวข้อสารนิพนธ์จึงได้หัวข้อตามที่ต้องการและขอขอบคุณ คุณศิริลักษณ์ วรไวย คุณเสฏฐวุฒิ-คุณนภัสนันท์ วงศ์คำจันทร์ อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสารนิพนธ์เล่มนี้ที่ช่วยในการค้นหาข้อมูลและให้กำลังใจในการทำงานวิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่อำนวยความสะดวกในการยืมหนังสือ

คุณงามความดีอันเกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ด้วยความทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจอย่างเต็มสติปัญญา กำลังความสามารถ ขอมอบให้แด่โยมบิดามารดา ตลอดถึงครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ผู้วิจัยเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน และเหล่าพุทธศาสนิกชนตามสมควรแก่สติปัญญาของผู้ที่ใคร่ในการศึกษาค้นคว้า

พระอธิการวงศ์แก้ว วราโณ (เกษร)

สิงหาคม ๒๕๕๗